

T I S   K R I M M E N E E L

TWEE JAAR TUCHTHUIS VOOR MARIA VAN BERLO

door Peter van den Elsen

De twintigjarige Maria van Berlo, alias Mie Roed, werd op 21 april 1808 in hechtenis genomen omdat ze ervan verdacht werd enkele kledingstukken te hebben gestolen. Uit de bewaard gebleven processtukken konden we het hierna-volgende relaas optekenen (1).

Gratis vlees

In de maand januari van het jaar 1808 klopte Maria van Berlo aan bij de vrouw van Arnold Willem Maas. Met "list en loose uitvindingen" had de toen pas negentienjarige Maria van Berlo deze huismoeder haar huis weten uit te praten, door die wijs te maken dat de hoevenaar op Milschot gratis vlees ging uitdelen. De vrouw des huizes wilde dat voordeeltje niet mislopen en was onmiddellijk op weg gegaan naar de hoevenaar en Maria was haar zeer ter wille om zolang op de kinderen te passen. Maria had evenwel de kinderen naar buiten gestuurd en was in huis op zoek gegaan naar wat van haar gading zou kunnen zijn. Uit een openstaand kastje haalde ze ondermeer een zwarte en een witte katoenen voorschoot, een bonte katoenen halsdoek en een gouden kruisje.

Voor de rechtbank verklaarde Maria dat ze de gestolen goederen mee had genomen naar het dorp Oyen aan de Maas. Tijdens haar verblijf aldaar was ze de voorschoot in het hooi (!) verloren.

Terug in Gemert, bij de weduwe van Jan Beekmans (alias Jan Wol), had ze Arnold Willem Maas daar laten komen en aan hem had ze de bonte katoenen halsdoek en in plaats van de verloren voorschoot een andere voorschoot teruggegeven.....

Op een schelft te Veghel

Op 15 maart 1808 ging Maria van Berlo 'op bezoek' bij de weduwe Van den Boom. Daar had ze een klomp en een hoed te leen gevraagd. Het gevraagde had ze gekregen, maar niet nadat ze kans had gezien aldaar een bonte vrouwenrok, een rode neus-

doek, een strooien vrouwenhoed, een vrouwenhemd, drie vrouwenmutsen en een roodwit geruite "schortel of voorschoot" te ontvreemden.

Maria had de gestolen goederen voor een deel "aan haar lijf aangedaan" en de rest in haar zakken verborgen. Toen veertien dagen later Maria, in het woonhuis van Leen Wevers op den Beeksen Donk, de dochter van Weduwe Van den Boom tegen het lijf liep had ze die de gestolen vrouwenhoed, een voorschoot en een vrouwenmuts teruggegeven. Bovendien had ze toen beloofd ook het overig gestolene terug te bezorgen. Doch ze kon dit niet nakomen omdat ze de gestolen vrouwenjurk op een schelft in Veghel in het hooi had verloren en sindsdien het vrouwenhemd droeg waarvan ze aannam dat de weduwe Van den Boom dat hemd wel niet meer terug zou willen hebben omdat het geheel was versleten.....

Uit de processtukken blijkt verder dat Maria van Berlo, alias Mie Roed, zonder vaste woon- of verblijfplaats was en aan de kost kwam door te bedelen en door het plegen van kleine diefstallen.

De rechtbank was van mening dat ze jong en sterk genoeg was om met haar handen de kost te verdienen en veroordeelde haar tot twee jaar "tucht- of werkhuis" om zo te leren met haar handen de kost te verdienen (2).

NOTEN:

- (1) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Gemert R51 folio 2 (21-4-1808), folio 3 (28-4-1808), folio 4 (9-5-1808) en folio 5/6 (30-5-1808).
- (2) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Gemert R51 folio 6/7 (11-6-1808). Tijdens de rechtszaak zat Maria van Berlo gevangen op het Kasteel van Gemert. Maria was een dochter van Lucas van Berlo en van Catharina Henricus van Beek (gehuwd d.d. 26-10-1783). Maria werd gedoopt te Gemert op 17-3-1788 (zie hiervoor de Doop- en Trouwboeken van Gemert).

